

Paul Kempers, *Binnen was buiten. De Sandbergvleugel*
 Valiz, Amsterdam
 224 blz.; € 19,50
 ISBN 978 90 78088 44 8

De Nieuwe Vleugel

Al voor de opening in 1954 tot de sloop in 2006 was de Nieuwe Vleugel van het Amsterdamse Stedelijk een omstreden gebouw. Niet voor niets wordt directeur Willem Sandberg een praktische utopist genoemd. Het kostte hem de nodige overredingskracht om de Dienst Publieke Werken te overtuigen van zijn ideaal van een open democratisch museum. Een gebouw met veel ramen, aldus Sandberg: *“om in contact te blijven met de buitenwereld / met een boom met de zon met het verkeer / met kunst moet je leven”*

In *Binnen was buiten* van Paul Kempers komen voor- en tegenstanders van toen en nu uitvoerig aan het woord. Het resultaat van de moeizame onderhandelingen met de gemeentearchitecten was een soort compromis-modernisme: veel ramen, maar wel zware kolommen op de begane grond en een zadeldak. Al vrij snel bleek dat door de ligging van het gebouw het zonlicht vaak te sterk was en de jaloezieën gesloten moest blijven. Sandbergs opvolgers hadden bovendien weinig affiniteit met zijn ideaal van een flexibele inrichting met wankel schotten op pootjes. En dan waren er nog de perikelen rond de kunstenaarsverenigingen die een groot deel van het jaar een claim legden op de vleugel.

De matige kwaliteit van hun tentoonstellingen noopte de directie bordjes te plaatsen met de mededeling dat deze exposities niet onder haar verantwoordelijkheid vielen. Pas in 1993 lukte het Wim Beeren de verenigingen uit de vleugel te verjagen.

De eenvoudige architectuur van Sandbergs 'experimenteel model' paste in de tijd van wederopbouw, van de doorzonwoning met veel licht, lucht en ruimte. Van de gelijkwaardigheid van binnen- en buitenruimte waar architect Aldo van Eyck op hamerde. Ondanks alle kritiek kreeg dit Amsterdamse experiment in het buitenland wel navolging, zoals in het Centre Pompidou in Parijs. Geheel in stijl veroorzaakte de uiteindelijke sloop ook nog een rel. Terecht, de steen die wethouder Gehrels met een krachtig gebaar door de ruit gooide getuigde van een stuitend gebrek aan historisch besef. Het boek is mooi vormgegeven en geïllustreerd. Kempers' verhaal over de Werdegang van de Sandbergvleugel is prettig leesbaar en hij maakt duidelijk hoe die is verweven met de veranderende ideeën over architectuur en de taak van musea. Vragen die nog steeds actueel zijn. Moet een museum een gesloten kunsttempel zijn of een levendig kunstcentrum midden in de samenleving?

Din Pieters